

Марина В. Савченко¹, Наталія П. Бондарчук²

**МЕХАНІЗМ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА
У КОНТЕКСТІ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

У статті обґрунтовано, що економічний потенціал, будучи складною, динамічною категорією залежить від рівня розвитку підприємства, конкурентної позиції, можливості залучення та поєднання окремих видів ресурсів.

Дослідження безлічі визначень дефініції «економічний потенціал» у науковій літературі дозволило авторам довести, що економічний потенціал підприємства може бути досягнутим (фактичним) та перспективним економічним потенціалом.

Узагальнено наявні в літературі підходи до визначення економічного потенціалу підприємства і виокремлено ресурсний, цільовий та результативний. Авторами доведено, що економічний потенціал представляє собою єдність часових і просторових характеристик, що дозволило виокремити базовий потенціал, поточний потенціал та стратегічний потенціал.

З метою забезпечення економічної безпеки підприємств авторами запропонований механізм ефективного функціонування економічного потенціалу підприємства з виокремленням елементів мікро-, макро- та мезоструктури. Складовими макроструктури механізму включає такі етапи: попередній, трансформаційний та результативний. Попередній етап полягає у формуванні економічного потенціалу підприємства. Трансформаційний етап забезпечує перенесення вартості економічних ресурсів на продукцію, та відображає оцінку показників взаємодії економічних ресурсів та результатів. Результативний етап полягає в оцінці ефективності формування та використання економічного потенціалу підприємств. Відповідно до кожного етапу функціонування економічного потенціалу підприємств запропоновано певні показники та індикатори, які формують мікроструктуру економічного потенціалу. Авторами визначено, що трансформаційний етап виступає сполучною ланкою безпосереднього процесу формування та реалізації економічних ресурсів, в якій визначаються основні критерії оцінки ефективного функціонування та оптимізації економічного потенціалу підприємств: ліквідність та рентабельність.

Ключові слова: потенціал підприємства, економічний потенціал, механізм, трансформація потенціалу, економічні ресурси, формування потенціалу, розвиток потенціалу, використання потенціалу, стратегічний потенціал, економічна безпека, агропромислове підприємство.

Рис. 2. Табл. 1. Літ. 29.

DOI: 10.32752/1993-6788-2023-1-266-44-55

Maryna V. Savchenko, Nataliia P. Bondarchuk

**MECHANISM OF EFFICIENT FUNCTIONING
OF THE ECONOMIC POTENTIAL OF THE ENTERPRISE
IN THE CONTEXT OF ITS ECONOMIC SECURITY**

The article substantiates that economic potential, being a complex, dynamic category, depends on the level of development of the enterprise, competitive position, the possibility of attracting and combining certain types of resources.

The study of many definitions of the definition of "economic potential" in the scientific literature allowed the authors to prove that the economic potential of the enterprise can be the achieved (actual) and promising economic potential.

¹ Vasyl' Stus Donetsk National University. Ukraine.

² Inventura LLC, Aachen, Germany.

The approaches to determining the economic potential of the enterprise available in the literature are summarized and the resource, target and effective ones are distinguished. The authors proved that the economic potential is a unity of temporal and spatial characteristics, which made it possible to distinguish the basic potential, the current potential, and the strategic potential.

In order to ensure the economic security of enterprises, the authors proposed a mechanism for the effective functioning of the enterprise's economic potential, with elements of the micro-, macro-, and mesostructure being distinguished. The components of the macrostructure of the mechanism include the following stages: preliminary, transformational and effective. The previous stage consists in the formation of the economic potential of the enterprise. The transformation stage ensures the transfer of the value of economic resources to products, and reflects the assessment of indicators of the interaction of economic resources and results. The resulting stage consists in evaluating the effectiveness of the formation and use of the economic potential of enterprises. According to each stage of functioning of the economic potential of enterprises, certain indicators and indicators are proposed, which form the microstructure of the economic potential. The authors determined that the transformation stage acts as a connecting link in the direct process of formation and realization of economic resources, in which the main criteria for evaluating the effective functioning and optimization of the economic potential of enterprises are determined: liquidity and profitability.

Keywords: enterprise potential, economic potential, mechanism, potential transformation, economic resources, potential formation, potential development, potential use, strategic potential, economic security, agro-industrial enterprise.

Peer-reviewed, approved and placed: 11.08.2023.

Постановка проблеми. Український аграрний сектор – експортоорієнтована системоутворююча галузь, що гарантує забезпечення продовольчої та економічної безпеки держави, впливає на екологічну та енергетичну безпеку, стимулює розвиток інших галузей економіки тощо. Саме вітчизняний АПК – один із небагатьох у світі, який продає більше половини виробленої продукції. Питома вага аграрної продукції в довоєнній валютній виручці перевищувала 40%. Внаслідок широкомасштабного російського вторгнення в Україну, станом на 15 вересня 2022 р. загальна сума втрат сягнула 6,6 млрд дол. США [1]. При цьому непрямі втрати у сільському господарстві України через зменшення виробництва, блокаду портів і збільшення виробничих витрат оцінюються у 34,25 млрд дол. США (зокрема у рослинництві через зниження виробництва – 11,2 млрд дол. США; у тваринництві – 348,7 млн дол. США; втрати через скорочення виробництва озимих культур оцінено у 3 млрд дол. США; багаторічних культур – у 322 млн дол. США; втрати внаслідок порушення логістики становлять 18,5 млрд дол. США) [2].

Отже, сучасний економічний стан агропромислових підприємств характеризується низьким рівнем економічної безпеки через низку ризиків, викликаних військовою агресією рф.

В основі економічної безпеки підприємств лежить формування та ефективне використання їхнього економічного потенціалу. Якість цих процесів формує поточний та перспективний рівень економічної безпеки підприємства, що і зумовлює актуальність розробки, апробації та впровадження сучасних науково-обґрунтованих методів формування та ефективного використання економічного потенціалу агропромислових підприємств, і зокрема механізму функціонування економічного потенціалу агропромислових підприємств у контексті ефективності використання їх економічних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вирішенню теоретичних, методичних та практичних проблем, пов'язаних із формування та ефективності використання економічного потенціалу підприємств присвячено чимало публікацій зарубіжних і вітчизняних вчених: О. Балахонової [3], В. Бугая [4], А. Горбунової [4], М. Дергалюк [6], В. Занори [5], Ю. Ключової [4], П. Круша [6], Д. Куценка [5], О. Мазурука [7], Н. Одородька [5], М. Савченко [7], Д. Шура [7], та багато інших.

Незважаючи на величезний накопичений досвід і значну кількість наукових розробок вітчизняних та зарубіжних вчених, формуванню механізму ефективного функціонування економічного потенціалу агропромислових підприємств не приділялась, саме цим і обумовлена актуальність дослідження.

Мета дослідження. На основі узагальнення наукових здобутків щодо трактування економічного потенціалу підприємства розробити концептуальні засади щодо формування механізму ефективного функціонування економічного потенціалу агропромислових підприємств.

Основні результати дослідження. Вивчення проблеми використання економічного потенціалу підприємств як об'єкта наукового дослідження виявило наявність численних дискусій провідних вчених, пов'язаних з концепцією потенціалу, його структурою, класифікацією ресурсів, що зумовило необхідність детального дослідження і розкриття категорії «потенціал підприємства».

Визначення категорії потенціалу, яке використовується в сучасній науці, містить два ключових аспекти. По-перше, розуміння терміну «потенціал» невід'ємно пов'язане з поняттям «ресурси», і по-друге, потенціал включає здібності, якими володіє суб'єкт господарювання: здібності до розвитку, вдосконалення, ефективного використання ресурсів.

В економічній літературі термін «потенціал» застосовується в якості кількісної оцінки різних явищ і умов: природний, інвестиційний, інтелектуальний, ресурсний, трудовий, економічний потенціал.

Термін «потенціал» стосовно окремого підприємства повинен характеризувати не стільки виробничі можливості, скільки інтегральні здібності підприємства максимально задовольняти потреби споживачів, раціонально використовуючи при цьому ресурси та враховуючи інтереси держави, партнерів по бізнесу.

При розкритті сутності категорії «потенціал підприємства» виділяють визначальні моменти: належність суб'єкту (власникові); реалізація при вирішенні конкретних завдань; безперервність руху складових елементів і орієнтованість на загальне зростання. Необхідно особливо підкреслити, що процес використання і нарощування потенціалу є безперервним і доповнює один одного. При цьому потенціал не може накопичуватися і витрачатися «сам по собі» — він необхідний для функціонування підприємства, для зростання його конкурентоспроможності на ринку.

У літературі існує безліч визначень ресурсного потенціалу [4; 5; 8; 9; 15 та ін.], виробничого потенціалу [11; 12; 13; 14 та ін.], економічного потенціалу [3; 6; 7; 10 та ін.].

Деякі дослідники стверджують, що економічний потенціал дорівнює виробничому, що, у свою чергу, дорівнює ресурсному потенціалу [16]. На нашу

думку, ототожнюючи ці поняття, дослідними помиляються. Економічний потенціал підприємства – це інтегральна оцінка потенційних можливостей, закладених у ресурсному потенціалі, і реалізація їх для досягнення економічного ефекту. Економічний потенціал є генератором, здатним відібрати потрібні ресурси, тобто має здатність ефективно використовувати ресурсний потенціал.

Під економічним потенціалом підприємства пропонується розуміти ступінь відкритих можливостей підприємства включатися в нові мінливі зовнішні умови середовища наявними на даний момент матеріально-технічними, організаційно-економічними і трудовими ресурсами [14].

Від того, яке значення вкладається в поняття «економічний потенціал», які критерії приймаються за основу, залежать як зміст, так і вибір альтернатив розвитку підприємства, конкретні напрямки формування його конкурентоспроможності.

До розуміння сутності економічного потенціалу підприємства науковці пропонують три підходи:

- 1) сукупність здібностей виробляти продукцію;
- 2) сукупність наявних ресурсів;
- 3) результат економічних і виробничих відносин між суб'єктами господарської діяльності.

Крім того, існує думка, що економічний потенціал підприємства являє собою можливість його стійкого розвитку, що досягається адаптацією внутрішніх факторів виробництва до інноваційних змін зовнішнього середовища, на основі максимально ефективного використання наявних ресурсів і найкращих з доступних технологій [8].

Деякі вчені вважають, що економічний потенціал – це здатність підприємства створювати, зберігати, розвивати і активно використовувати матеріальні і нематеріальні активи, кадровий ресурс і можливості бізнес-середовища для забезпечення конкурентоспроможної діяльності на ринку [5].

Вивчення економічного потенціалу підприємства передбачає його дослідження як системно організованої сукупності матеріальних, нематеріальних ресурсів і процесів з їх перетворення з метою досягнення кінцевих результатів.

Економічний потенціал може бути представлений як:

- 1) досягнутий (фактичний) потенціал – сукупність основних фондів і величини продукції, створених при досягнутому організаційному рівні розвитку продуктивних сил і ступеня використання можливостей виробничого апарату;
- 2) перспективний економічний потенціал, що розкриває і зумовлює здатність системи створювати максимально можливий обсяг виробництва продукції (послуг), якого можна досягти за ідеальних умов виробництва і оптимального використання ресурсів [6].

Авторами статті узагальнено наявні в літературі підходи до визначення елементів економічного потенціалу підприємства (табл. 1).

Таблиця 1. Підходи до визначення економічного потенціалу підприємства, [17-29]

Визначення економічного потенціалу підприємства	Автор
<i>Ресурсний підхід</i>	
сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил, що можуть бути використані у певній сфері, галузі, ділянці; запас чого-небудь резерв; приховані здатності, сили якої-небудь діяльності, що можуть виявлятися за певних умов	Великий тлумачний словник сучасної української мови [17]
складна економічна система функціональних відносин між елементами реального і потенційного рівнів розвитку підприємства, що відбиває його готовність у певний час мобілізувати ресурсні можливості для досягнення поставлених цілей з максимальною ефективністю у процесі оптимальної взаємодії з зовнішнім середовищем	М.В. Савченко [18]
сукупність усіх форм ресурсного забезпечення та характеру його використання	Л.Г. Квасній [19]
сукупні можливості підприємства визначати, формувати та максимально задовольняти потреби споживачів у товарах та послугах у процесі оптимальної взаємодії з навколишнім середовищем та раціональним використанням ресурсів	Є.В. Лапін [20, с. 27]
сукупна здатність наявних економічних ресурсів забезпечити виробництво максимально можливого обсягу корисності, відповідного потребам суспільства на певному етапі його розвитку	О.Ф. Балацький [21]
складна, динамічна, інтегрована, взаємопов'язана та синергічна сукупність усіх видів його наявних ресурсів і можливостей, включаючи перспективи їх збільшення, що використовуються для досягнення тактичних і стратегічних цілей розвитку підприємства та забезпечення його сталого розвитку	О.І. Маслак [22]
Наявність ресурсів і резервів, залучених у виробництво або не залучених у даний момент, тобто авансованих, сукупних можливостей формувати і задовольняти потреби в товарах і послугах, оптимально використовуючи наявні ресурси, з огляду на умови й обмеження в рамках галузевої приналежності підприємства	І.П. Мойсєнко [23, с. 58]
сукупність організованих у певних соціально-економічних формах ресурсів, що можуть за певних діючих внутрішніх і зовнішніх чинників середовища бути спрямовані на реалізацію діяльності підприємства, метою якої є задоволення нових потреб суспільства	Т.В. Калінеску, Ю.А. Романовська, О.Д. Кирилов [24]
можливості системи ресурсів і компетенцій	Н.С. Краснокутська [25]
<i>Цільовий підхід</i>	
гранична можливість підприємства до генерації доданої вартості на основі максимального використання ресурсів (виробничих, трудових, організаційних) та досягнення ефекту синергії	О.В. Пастощук [26]
міра досягненням підприємством поставленої мети	Н.Я. Шкроміда [27]
<i>Результативний</i>	
Здатність підприємства на основі наявних можливостей забезпечувати:	
– на досягнення максимально можливого результату за умови альтернатив розвитку системи підприємства у зовнішньому середовищі функціонування, забезпечення високого ступеня фінансової стійкості й платоспроможності	О.М. Ждан [28]
– отримання стабільного прибутку на основі задоволення потреб споживачів, за внутрішніх та зовнішніх обмежень з урахуванням можливості розвитку підприємства	О.В. Березін [29]

Аналіз представлених в табл. 1 підходів дозволив виділити такі особливості для агропромислових підприємств, а саме:

1. Суттєвою особливістю практично всіх підходів є їх орієнтація на ресурсне розуміння економічного потенціалу, що, на наш погляд, зумовлює специфічні особливості формування економічного потенціалу залежно від галузевої належності підприємства. Залежно від специфіки галузі структура економічного потенціалу сучасних підприємств може сильно відрізнятися.

2. При визначенні сутності економічного потенціалу акцентують свою увагу переважно на наявних можливостях підприємства, оцінці ступеня його досягнутого потенціалу або бажаних для досягнення результатів.

На наш погляд, економічний потенціал підприємства в конкретний момент часу можна розглядати як його здатність видавати визначений кількісний і якісний результат. Але разом з тим, при оцінці економічного потенціалу підприємства необхідно враховувати його реальні можливості в найближчій перспективі нарощувати досягнуті результати і забезпечувати стійке зростання капіталу.

3. Значний вплив на величину економічного потенціалу має сукупність чинників і умов зовнішнього середовища. Тому вельми важливим питанням постає забезпечення економічним потенціалом адаптації суб'єкта господарювання до умов ринкової економіки. Об'єктивна необхідність адаптації до постійно мінливих умов ринкового середовища, загострення конкурентоспроможності підприємств на ринку призвело до появи терміну «інноваційний потенціал» підприємства. Інноваційні компоненти діяльності в комплексі економічного потенціалу можуть перетворити сферу виробничої діяльності підприємства, створити передумови та умови підвищення використання кадрового потенціалу.

На думку авторів економічний потенціал представляє собою єдність часових і просторових характеристик, що дозволяє виокремити:

- базовий потенціал, що відображає минуле (дозволяє ототожнювати його з поняттям «ресурс»);

- поточний потенціал, що характеризує сьогодення з точки зору практичного застосування і використання можливостей (потенціал частково співпадає з поняттям «резерв»);

- стратегічний потенціал, що орієнтований на розвиток (майбутнє).

Ефективне використання економічного потенціалу підприємства ставить за мету стійкий розвиток підприємства як динамічний процес, в якому його соціально-економічні параметри поліпшуються при будь-яких флуктуаціях зовнішнього і внутрішнього середовища.

Унікальною особливістю економічного потенціалу агропромислових підприємств є наявність природно-кліматичних та земельних ресурсів, які не входять до складу економічних ресурсів, що формуються підприємствами, але використовуються ними.

Даний вид ресурсів, з одного боку, розширює економічні можливості аграрних підприємств та створюють основу аграрного виробництва, а з іншого боку створює ризики сезонності та галузевої спрямованості, що зумовлює специфічні умови розвитку підприємницької діяльності суб'єктів аграрної сфери. З цього погляду економічний потенціал агропромислових підприємств представлений на рис. 1.

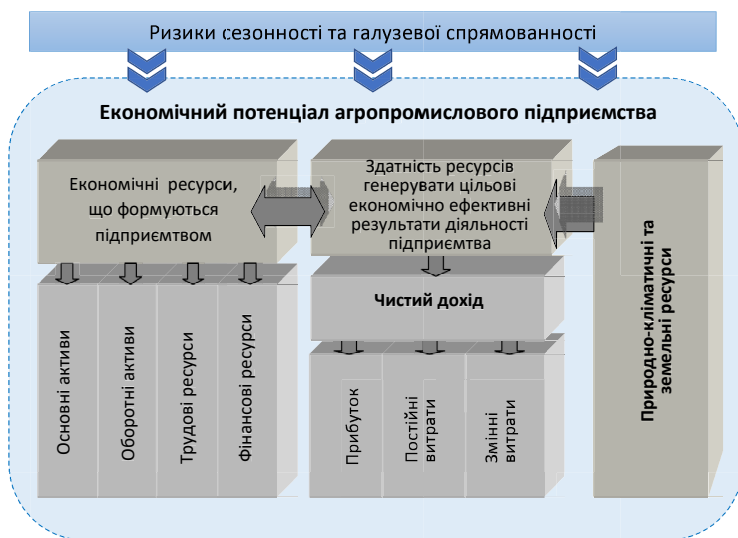

Рис. 1. Економічний потенціал агропромислових підприємств у контексті комплексної оцінки та пошуку резервів економічного зростання, побудовано авторами

Головною метою оцінки економічного потенціалу агропромислового підприємства є визначення наявних та потенційних можливостей економічного розвитку, що забезпечить отримання результатів, придатних для практичного використання з метою управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства.

Діяльність агропромислового підприємства ефективна за умови меншої вартості залучених ресурсів за вартість реалізованих ресурсів. Утворений лаг у результаті такого порівняння має покривати суму залучених ресурсів та створювати резерв для відтворювального процесу. Лаговий аспект збалансованості заснований на розподілі в часі витрат факторів виробництва і ефекту, що досягається при їх взаємодії.

Для забезпечення ефективності функціонування економічного потенціалу агропромислових підприємств авторами запропонований механізм, в якому визначено склад основних елементів мікро-, макро- та мезоструктури (рис. 2).

Розроблений авторами механізм ефективного функціонування економічного потенціалу агропромислових підприємств спрямований на оптимізацію процесу трансформації економічного потенціалу, що забезпечує високу ефективність діяльності підприємств.

Таким чином, механізм ефективного функціонування економічного потенціалу агропромислових підприємств є симбіозом процесів його формування, використання та розвитку, спрямованим на оптимізацію економічного потенціалу, що забезпечує ефективність діяльності та стабілізацію економічного розвитку підприємств.

Макроструктура механізму включає такі складові оцінки економічного потенціалу, як:

- попередній етап, що полягає у формуванні економічних ресурсів підприємства для виробництва продукції на підставі принципу достатності (в оптимальній кількості, складі та структурі);
- трансформаційний етап, що забезпечує перенесення вартості економічних ресурсів на продукцію, та відображає оцінку показників взаємодії економічних ресурсів та результатів;
- результативний етап, що втілюється в отриманні економічних результатів у контексті оцінки ефективності формування та використання економічного потенціалу агропромислових підприємств, що відображає принцип відтворення.

Відповідно до кожного етапу функціонування економічного потенціалу агропромислових підприємств властиві показники та індикатори, які формують мікроструктуру економічного потенціалу. Тоді сполучною ланкою безпосереднього процесу формування та реалізації економічних ресурсів є трансформаційний етап, який зумовлює мезоструктуру механізму ефективного функціонування економічного потенціалу. Наявність мезоструктур безпосередньо пояснює характер взаємодії економічних ресурсів та економічних результатів підприємства. Саме в цій ключовій ланці визначаються основні критерії оцінки ефективного функціонування та оптимізації економічного потенціалу підприємств: ліквідність та рентабельність.

Тим самим, механізм ефективного формування та використання економічного потенціалу агропромислових підприємств включає у собі за значимістю всі компоненти відтворення на рівні підприємств. Він зорієнтований на виявлення резервів та включення якісних факторів економічного зростання, що залежить від взаємодії економічних ресурсів та результатів агропромислових підприємств. Впровадження таких категорій якісної оцінки як співвідношення рентабельності та ліквідності визначатиме межі можливостей з урахуванням «золотого правила економіки підприємств», найбільш і в повному обсязі характеризуватиме ефективність формування та використання економічного потенціалу.

Висновки. Отже, дослідження існуючих підходів до визначення дефініції «економічний потенціал підприємств», дозволило визначити їх орієнтацію на ресурсне розуміння економічного потенціалу, та переважно на наявні можливості підприємства, оцінці ступеня його досягнутого потенціалу або бажаних для досягнення результатів.

Авторами запропонований механізм ефективного функціонування економічного потенціалу агропромислових підприємств, що спрямований на оптимізацію процесу трансформації економічного потенціалу: формування, ефективності та розвитку. Відповідно до кожного етапу трансформаційного процесу функціонування економічного потенціалу визначені показники та індикатори.

Зусилля державних та регіональних органів щодо розвитку вітчизняних агропромислових підприємств мають бути тісно пов'язані з діями самих підприємств, спрямованими на підвищення ефективності діяльності за рахунок збалансованого управління економічним потенціалом. Для

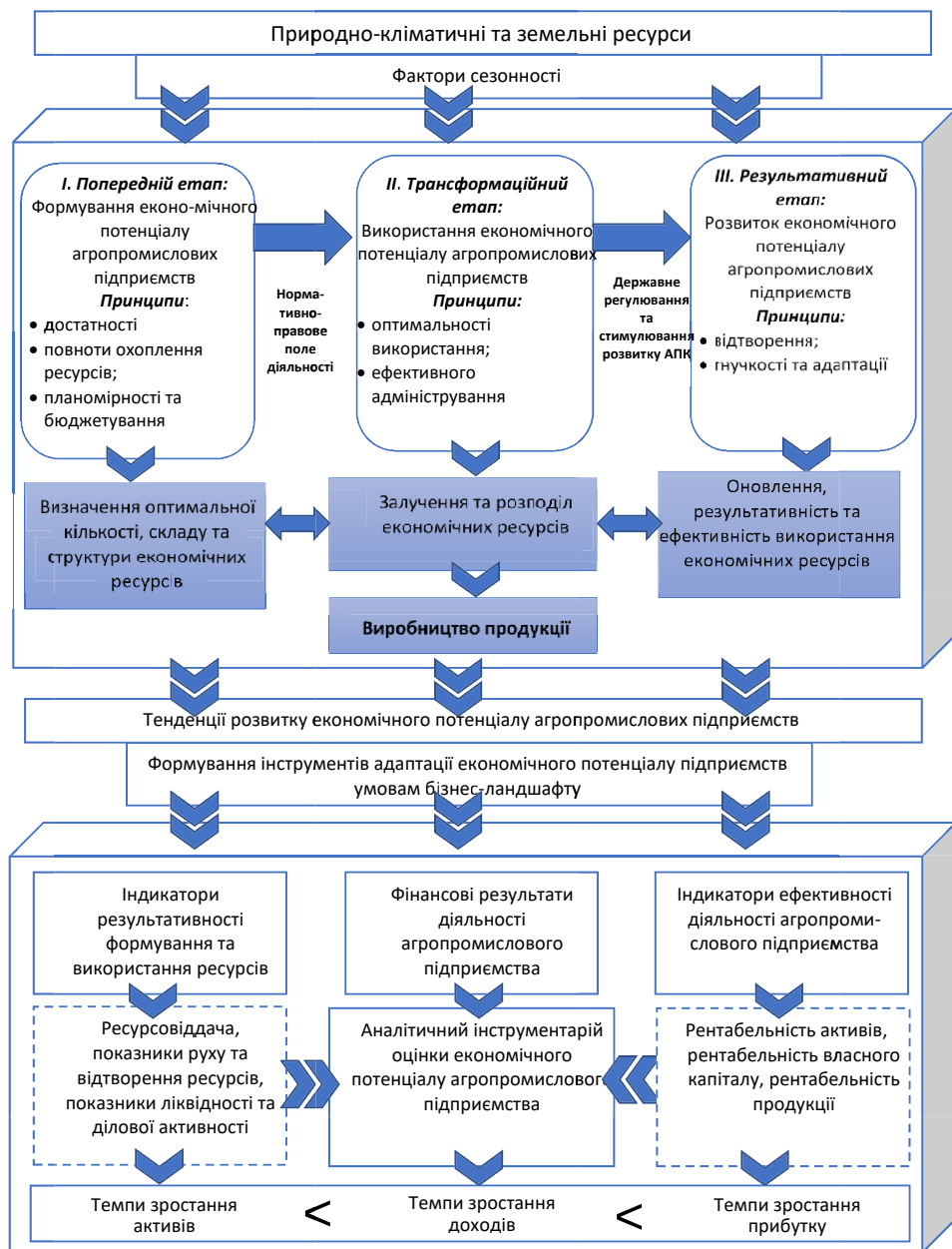

Рис. 2. Механізм ефективного функціонування економічного потенціалу агропромислових підприємств, побудовано авторами

забезпечення ефективності формування та використання економічного потенціалу агропромислових підприємств необхідна розробка та застосування

нових науково-методичних підходів оцінки та оптимізації цього процесу, що стане предметом нашого подальшого дослідження.

1. Огляд збитків від війни в сільському господарстві України. Непряма оцінка пошкоджень. Другий випуск, 10 листопада 2022. URL: <https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/damagesreport...>
2. Огляд непрямих втрат від війни в сільському господарстві України. Другий випуск, 10 листопада 2022. URL: <https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/lossesreport...>
3. Балахонова О. В. Узагальнення складових економічного потенціалу підприємства і механізми його роз-витку. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2021. Т. 20. Вип. 2 (48). С. 98–115.
4. Бугай В., Горбунова А., Ключова Ю. Теоретичні основи формування потенціалу підприємства. Вісник Запорізького національного університету. 2011. № 1. С. 27–33.
5. Занора В., Куценко Д., Одородько Н. Потенціал як основа розвитку підприємства: понятійно-категоріальний апарат. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. № 2 (18). С. 40–51. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-2\(18\)-40-51](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-2(18)-40-51).
6. Круш П. В., Дергалюк М. О. Обґрунтування складових економічного потенціалу підприємства як сис-теми. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 21. С. 11–14.
7. Савченко М. В., Щур Д. А., Мазурук О. В. Розвиток експортного потенціалу вітчизняних підприємств АПК в контексті глобальної продовольчої проблеми. Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: Економіка. 2022. Вип. 24. С. 14–31. DOI: 10.34079/2226-2822-2022-12-24-14-31
8. Довгаль Н. С. Методичні основи оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства. Науково-технічна інформація. 2008. № 4. С. 55–57.
9. Довгаль Н. С. Ресурсний потенціал підприємства: теоретичні основи. Науково-технічна інформація. 2009. № 1. С. 42–45.
10. Гаєвська Л. М. Інформаційне забезпечення оцінки економічного потенціалу промислового підприємств. Інфраструктура ринку. Одеса. 2018. Вип. 25. С. 213–217.
11. Герасимчук З. В., Ковальська Л. Л. Виробничий потенціал регіону: методика оцінки та механізми його нарощування. Луцьк: ЛДТУ, 2019. 242 с.
12. Горяча О. Л. Структура та відтворення виробничого потенціалу підприємства. Формування ринкових відносин в Україні. Збірник наукових праць. Київ, 2016. С. 71–75.
13. Дзюбинська Х. М., Шашина М. В. Оцінювання ефективності управління виробничим потенціалом підприємства за його складовими. Економічні студії. Львів, 2018. № 4. URL: [http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/4\(22\)_2018.pdf#page=29](http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/4(22)_2018.pdf#page=29).
14. Погребняк А. Ю., Кліш К. А. Інтеграція наукових підходів до оцінювання управління ефективністю використання виробничого потенціалу підприємства з метою підвищення його економічної безпеки. Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». 2023. №25. С. 49–53.
15. Качуровський В. Є., Чайковська В. П. Ресурсний потенціал підприємства: структура та ефективність використання. Регіональна бізнес-економіка та управління. 2007. № 4. С. 123–129.
16. Романов А.П., Губанова М.Н. Экономический потенциал предприятия и его связи с ресурсным и производственным потенциалом. Вопросы современной науки и практики: Университет им. В.И. Вернадского. 2010. № 7-9 (30). С. 223–229.
17. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та гол. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. Т. VIII. 1728 с.
18. Савченко М.В. Управління економічним потенціалом промислових підприємств: дис. ... к.е.н.: 08.06.01. Харків, 2004. 190 с.
19. Квасний Л.Г. Антикризове управління економічним потенціалом. Бізнес Інформ. 2012. № 5. С. 248–250.
20. Лапин Е.В. Экономический потенциал предприятия: монография. Сумы: Университетская книга, 2002. 309 с.
21. Балацький О.Ф. Економічний потенціал адміністративних та виробничих систем : монографія. Суми : Університетська книга, 2016. 972 с.
22. Маслак О.І., Квятковська Л.А., Безручко О.О. Особливості формування економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 9(135). С. 36–46.

23. Мойсеєнко І.П. Управління інтелектуальним потенціалом: монографія. Львів: Аверс, 2007. 304 с.
24. Калінеску Т.В. Романовська Ю.А., Кирилов О.Д. Стратегічний потенціал підприємства: формування та розвиток: моногр. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. 272 с.
25. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 352 с.
26. Пастощук О.В. Визначення сутності понять потенціал та вартість. Вісник Хмельницького національного університету. 2010. № 4. Т. 4. С. 305–308.
27. Шкроміда Н.Я. Комплексна оцінка економічного потенціалу суб'єктів господарювання. Економічний аналіз: 36. наук. праць. Тернопіль: Економічна думка. Тернопіль: ТНУ, 2011. Вип. 9, Ч. 1. С. 383–386.
28. Ждан О.М. Економічне обґрунтування терміну «потенціал підприємства». Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип. 20.3. С. 139–142.
29. Березін О.В., Плотник О.Д. Економічний потенціал аграрних підприємств: механізми формування та розвитку. Полтава: Інтер Графіка, 2012. 221 с.

1. Ohliad zbytkiv vid viiny v silskomu hospodarstvi Ukrainy. Nepriama otsinka poshkodzen. Druhyi vypusk, 10 lystopada 2022. URL: <https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/damagesreport> [in Ukrainian].
2. Ohliad nepriamykh vtrat vid viiny v silskomu hospodarstvi Ukrainy. Druhyi vypusk, 10 lystopada 2022. URL: <https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/lossesreporti> [in Ukrainian].
3. Balakhonova O. V. (2021). Uzahalnennia skladovykh ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva i mekhanizmy yoho roz-vytku. Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia. T. 20. Vyp. 2 (48). S. 98–115 [in Ukrainian].
4. Buhai V., Horbunova A., Kliuieva Yu. (2011). Teoretychni osnovy formuvannia potentsialu pidpriemstva. Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. № 1. S. 27–33 [in Ukrainian].
5. Zanova V., Kutsenko D., Odorodko N. (2019). Potentsial yak osnova rozvytku pidpriemstva: poniatiino-katehoriialnyi aparat. Problemy i perspektvy ekonomiky ta upravlinnia. 2019. № 2 (18). S. 40–51. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-2\(18\)-40-51](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-2(18)-40-51) [in Ukrainian].
6. Krush P. V., Derhaliuk M. O. (2018). Obgruntuvannia skladovykh ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva yak sys-temy. Investytsii: praktyka ta dosvid. No 21. S. 11–14 [in Ukrainian].
7. Savchenko M. V., Shchur D. A., Mazuruk O. V. (2022). Rozvytok eksportnoho potentsialu vitchyznianskykh pidpriemstv APK v konteksti hlobalnoi prodovolchoi problemy. Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Ser.: Ekonomika. Vyp. 24. S. 14–31. DOI: 10.34079/2226-2822-2022-12-24-14-31 [in Ukrainian].
8. Dovhal N. S. (2008). Metodychni osnovy otsinky efektyvnosti vykorystannia resursnoho potentsialu pidpriemstva. Naukovo-tekhnichna informatsiia. № 4. S. 55–57 [in Ukrainian].
9. Dovhal N. S. (2009). Resursnyi potentsial pidpriemstva: teoretychni osnovy. Naukovo-tekhnichna informatsiia. 2009. № 1. S. 42–45 [in Ukrainian].
10. Haievska L. M. (2018). Informatsiine zabezpechennia otsinky ekonomichnoho potentsialu promyslovoho pidpriemstv. Infrastruktura rynku. Odesa. Vyp. 25. S. 213–217 [in Ukrainian].
11. Herasymchuk Z. V., Kovalska L. L. (2019). Vyrobnychyi potentsial rehionu: metodyka otsinky ta mekhanizmy yoho naroshchuvannia. Luts'k: LDTU. 242 s. [in Ukrainian].
12. Horiacha O. L. (2016). Struktura ta vidtvorenna vyrobnychoho potentsialu pidpriemstva. Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini. Zbirnyk naukovykh prats. Kyiv. S. 71–75 [in Ukrainian].
13. Dziubynska Kh. M., Shashyna M. V. (2018). Otsiniuvannia efektyvnosti upravlinnia vyrobnym potentsialom pidpriemstva za yoho skladovymy. Ekonomichni studii. Lviv. № 4. URL: [http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/4\(22\)_2018.pdf#page=29](http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2018/4(22)_2018.pdf#page=29) [in Ukrainian].
14. Pohrebniak A. Yu., Klishch K. A. (2023). Intehratsiia naukovykh pidkhodiv do otsiniuvannia upravlinnia efektyvnosti vykorystannia vyrobnychoho potentsialu pidpriemstva z metoiu pidvyshchennia yoho ekonomichnoi bezpeky. Ekonomichniy visnyk NTUU «Kyivskiy politekhnichnyi instytut». № 25. S. 49–53 [in Ukrainian].
15. Kachurovskiy V. Ye., Chaikovska V. P. (2007). Resursnyi potentsial pidpriemstva: struktura ta efektyvnist vykorystannia. Rehionalna biznes-ekonomika ta upravlinnia. № 4. S. 123–129 [in Ukrainian].
16. Romanov A.P., Gubanova M.N. (2010). Ekonomicheskij potentsial predpriyatiya i ego svyazi s resursnym i proizvodstvennym potentsialom. Voprosy sovremennoj nauki i praktiki: Universitet im. V.I. Vernadskogo. № 7-9 (30). S. 223–229 [in Russian].

17. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (2005). uklad. ta hol. red. V.T. Busel. Kyiv; Irpin: Perun. T. VIII. 1728 s. [in Ukrainian].
18. Savchenko M.V. (2004). Upravlinnia ekonomichnym potentsialom promyslovykh pidpriemstv: dys. ... k.e.n.: 08.06.01. Kharkiv. 190 s. [in Ukrainian].
19. Kvasnii L.H. (2012). Antykryzove upravlinnia ekonomichnym potentsialom. Biznes Inform. 2012. № 5. S. 248–250. [in Ukrainian].
20. Lapin E.V. (2002). Ekonomicheskij potencial predpriyatiya: monografiya. Sumy: Universitetskaya kniga, 309 s. [in Russian].
21. Balatskyi O.F. (2016). Ekonomichnyi potentsial administratyvnykh ta vyrobnychkykh system : monohrafiia. Sumy : Universytetska knyha. 972 s. [in Ukrainian].
22. Maslak O.I., Kviatkovska L.A., Bezruchko O.O. (2012). Osoblyvosti formuvannia ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva v umovakh tsyklichnykh kolyvan. Aktualni problemy ekonomiky. 2012. № 9(135). S. 36–46 [in Ukrainian].
23. Moiseienko I.P. (2007). Upravlinnia intelektualnym potentsialom: monohrafiia. Lviv: Avers. 304 s. [in Ukrainian].
24. Kalinesku T.V. Romanovska Yu.A., Kyrylov O.D. (2007). Stratehichniy potentsial pidpriemstva: formuvannia ta rozvytok: monohr. Luhansk: Vyd-vo SNU im. V. Dalia. 272 s. [in Ukrainian].
25. Krasnokutska N.S. (2005). Potentsial pidpriemstva: formuvannia ta otsinka: navch. posib. K.: Tsentr navchalnoi literatury. 352 s. [in Ukrainian].
26. Pastoshchuk O.V. (2010). Vyznachennia sutnosti poniat potentsial ta vartist. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. № 4. T. 4. S. 305–308. [in Ukrainian].
27. Shkromida N.Ia. (2011). Kompleksna otsinka ekonomichnoho potentsialu subiektiv hospodariuvannia. Ekonomichniy analiz: Zb. nauk prats. Ternopil: Ekonomichna dumka. Ternopil: TNU. Vyp. 9, Ch. 1. S. 383–386. [in Ukrainian].
28. Zhdan O.M. (2010). Ekonomichne obhruntuvannia terminu «potentsial pidpriemstva». Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. 2010. Vyp. 20.3. S. 139–142 [in Ukrainian].
29. Berezin O.V., Plotnyk O.D. (2012). Ekonomichniy potentsial ahrarnykh pidpriemstv: mekhanizmy formuvannia ta rozvytku. Poltava: Inter Hrafika. 221 s. [in Ukrainian].